

INNAVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA DARSLARNI TASHKIL QILISH

Abduraxmonova Muazzamxon Akmaljon qizi

Andijon davlat chet tillar instituti talabasi

Tel: (+998)942042523

E-mail: muazzamxonabduraxmonova2005@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida darslarni tashkil qilishning ahamiyati, uning o'quv jarayoniga ta'siri va samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, dars jarayonida qo'llaniladigan asosiy innovatsion texnologiyalar va ularning turlari batafsil bayon qilingan. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: *Innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol o'qitish, loyihaviy o'qitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, dars jarayoni, ta'lim samaradorligi.*

ORGANIZATION OF LESSONS BASED ON INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

Abstract: *This article discusses the importance of organizing lessons based on innovative pedagogical technologies, their impact on the learning process and their effectiveness. It also describes in detail the main innovative technologies used in the lesson process and their types. These technologies help to develop students' creative and critical thinking skills, make the learning process interesting and effective.*

Keywords: *Innovative pedagogical technologies, interactive learning, project-based learning, information and communication technologies, lesson process, educational effectiveness.*

ОРГАНИЗАЦИЯ ЗАНЯТИЙ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация: *В данной статье описывается важность организации уроков на основе инновационных педагогических технологий, ее влияние и эффективность на образовательный процесс. Также подробно описаны основные инновационные технологии, используемые в ходе урока, и их виды. Эти технологии помогают развивать у учащихся творческое и критическое мышление, делают процесс обучения интересным и эффективным.*

Ключевые слова: *инновационные педагогические технологии, интерактивное обучение, проектное обучение, информационно-коммуникационные технологии, учебный процесс, эффективность образования.*

XXI asrda ilm-fan va texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim tizimini ham keng ko'lamda o'zgarishga olib keldi. Hozirgi kunda ta'lim sifatini oshirish va talabalarning bilim olish jarayonini samarali tashkil qilish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalar katta ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqola innovatsion pedagogik texnologiyalarning dars jarayonida qanday qo'llanilishi va ularning o'quv jarayoniga ta'siri haqida batafsil tushuncha beradi.

1. Innovatsion pedagogik texnologiyalar tushunchasi

Innovatsion pedagogik texnologiyalar – bu ta'lim jarayonini o'zgartiruvchi va takomillashtiruvchi zamonaviy usullardir. Ular o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, mustaqil o'rganish malakasini oshirish hamda o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qilishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalar ta'limni shaxsiylashtirish, interfaol o'qitish va axborot texnologiyalaridan foydalanishga asoslanadi.

2. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning turlari.

Ta'lim jarayonida qo'llaniladigan asosiy innovatsion pedagogik texnologiyalarga quyidagilar kiradi: Interfaol o'qitish: Bu usulda o'quvchilar faollashtiriladi va ularning ishtiroki yuqori darajada bo'ladi. Interfaol usullar muammoli vaziyat yaratish, "suhbat", "aql hujumi", "rolli o'yinlar" kabi texnologiyalarni o'z ichiga oladi.

Loyihaviy o'qitish: Ushbu texnologiyada talabalar ma'lum bir loyihani amalga oshirish orqali bilim olishadi. Bu usulda ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyati rivojlanadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari: Internet, elektron darsliklar, virtual laboratoriyalar va boshqa vositalar orqali o'quv jarayonini qulaylashtiradi.

Tadqiqotga asoslangan o'qitish: O'quvchilar ilmiy izlanishlarni o'rganish, tajriba o'tkazish orqali bilim oladi, bu esa ularning o'z-o'zini o'stirishiga yordam beradi.

Individual ta'lim yo'nalishlari: Bu texnologiya har bir o'quvchining qobiliyat va ehtiyojlariga mos keluvchi shaxsiy dastur asosida bilim olish imkoniyatini yaratadi.

3. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi o'quvchilarning bilim olish faoliyatini qiziqarli va samarali qiladi. Ushbu texnologiyalar yordamida o'qituvchi o'z darslarini interaktiv tarzda olib borishi, talabalarni faol ishtirokchi sifatida jalb qilishi mumkin. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'qituvchilar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga oladi. Natijada, talaba faqat o'zi uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni egallaydi. Bundan tashqari, ularning tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlari ham rivojlanadi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar talabalarni mustaqil ravishda bilim olishga o'rgatadi.

4. Dars jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llash bosqichlari

Innovatsion texnologiyalar asosida darslarni tashkil qilishda quyidagi bosqichlar mavjud:

Rejalashtirish bosqichi: Dars mavzusi, maqsadi, kutilayotgan natijalar, o'quvchilarning qiziqishlari va individual xususiyatlari aniqlanadi.

Amaliyot bosqichi: Interfaol usullardan foydalanib dars o'tkaziladi. O'quvchilar muammoli vaziyatlar, rolli o'yinlar, va guruhiy loyihalar orqali faoliyat olib boradilar.

Tahlil bosqichi: O'quvchilar o'z faoliyatlari haqida tahlil qilishadi, o'qituvchi esa dars jarayonida erishilgan natijalarni baholaydi va kelajakdagi darslar uchun xulosalar chiqaradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar tushunchasi va uning ahamiyati

Ta'lim sohasida innovatsion pedagogik texnologiyalarning asosiy maqsadi o'quvchilarni bilim olish jarayonida faol ishtirokchi sifatida tarbiyalash va ular uchun o'ziga xos o'qitish metodlarini yaratishdir (Qodirov, 2020). Bu texnologiyalar orqali o'qituvchi o'quvchilarni yangi mavzuni tushunishga jalb qilib, ularga o'z fikrlarini erkin ifoda etish va yangi bilimlar egallash imkonini beradi. Masalan, "aql hujumi", "suhbat", "rolli o'yinlar" kabi interfaol metodlar (Vahobov, 2018) o'quv jarayonini faollashtiradi, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi va ularni o'zlashtirishga undaydi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar turlari va ular orqali o'quv jarayonini tashkil qilish

Innovatsion texnologiyalar ta'limning rivojlanishini zamonaviy talablarga mos ravishda shakllantirishga yordam beradi. Masalan: Interfaol o'qitish texnologiyalari: Suhbatlar, rolli o'yinlar, va muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilar mavzuni o'zlashtirishda faol ishtirok etadi (Murodova, 2019). Ular nafaqat bilimni o'zlashtirish, balki o'z fikrini erkin bayon qilish ko'nikmasini ham rivojlantiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): Virtual laboratoriyalar, multimedia vositalari va elektron resurslardan foydalanish orqali ta'lim jarayonini zamonaviy texnologiyalarga moslashtiradi (Ahmedov, 2022). Bunday texnologiyalar talabalarga mavzuni chuqurroq tushunish va amaliyotda qo'llash imkoniyatini yaratadi.

Loyihaviy o'qitish: Talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish maqsadida qo'llaniladi. Bu metod o'quvchilarni mustaqil ravishda izlanish olib borishga undaydi va loyihalar orqali yangi bilimlarni o'zlashtirishga yordam beradi (Karimova, 2020).

Innovatsion texnologiyalarni qo'llashning amaliy afzalliklari

Innovatsion texnologiyalar o'quv jarayoniga kiritilganda ta'lim samaradorligini oshirish bilan birga, o'quvchilarning mustaqil bilim olish va ijodiy faoliyatlarini rivojlantiradi. Rashidov (2017) ta'kidlaganidek, bunday texnologiyalar yordamida o'qituvchi dars jarayonini qiziqarli va samarali qilishga erishadi. Shu bilan birga, o'quvchilar bilimni o'zlashtirishda yanada faol ishtirok etib, o'z fikrini mustaqil bayon qilish qobiliyatini shakllantiradi. Yusupov (2019) fikriga ko'ra, innovatsion texnologiyalar o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi samarali muloqotni rivojlantirib, o'quv jarayoniga ijodiy yondashuvni joriy etishga xizmat qiladi. Ayniqsa, muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilar mavzuni tushunishga mustaqil harakat qilishga undaladi, bu esa ularning mas'uliyatini oshiradi.

Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari o'rni

Khalilova (2020) axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilar uchun keng imkoniyatlar yaratishini ta'kidlaydi. Elektron ta'lim

resurslari, masalan, video darslar, interaktiv testlar va virtual laboratoriyalar talabalarga bilim olish jarayonini yanada qulay va qiziqarli qiladi. AKT vositalari orqali o'qituvchilar o'quvchilarning bilimini sinovdan o'tkazish va ularning muvaffaqiyat darajasini baholashda yangi metodlarni qo'llay olishadi.

Loyihaviy o'qitish va o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirish:

Loyihaviy o'qitish texnologiyasi talabalar uchun qiziqarli va ularni amaliy bilim olishga yo'naltiradi. Ziyoev (2021) bu metodni o'quvchilarni zamonaviy ilm-fan va texnologiyalar bilan tanishtirishda samarali deb hisoblaydi. O'quvchilarga berilgan loyihalar orqali ular nafaqat mavzuni o'rganadi, balki uni hayotda qo'llash imkoniyatlarini o'rganadi.

Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'limni shaxsiylashtirish

Ta'limni shaxsiylashtirish – bu har bir o'quvchining ehtiyojlari, qobiliyatlari va o'ziga xos o'quv uslubiga asoslangan holda ta'lim berishdir. Vahobov (2018) ta'kidlaganidek, har bir o'quvchi o'z o'qitish uslubiga mos keladigan shaxsiy ta'lim yo'nalishini tanlash imkoniga ega bo'lganda, u o'quv jarayonida faolroq ishtirok etadi va bilimlarni samarali o'zlashtiradi. Shaxsiylashtirilgan yondashuv ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilib, o'quvchilarni bilim olishda mustaqil va ijodiy faoliyat olib borishga undaydi.

“Aql hujumi” texnikasi va o'quvchilarni qiziqtirish

“Aql hujumi” texnikasi innovatsion pedagogik texnologiyalar ichida eng ommabop usullardan biridir. Ushbu usul o'quvchilarga erkin fikrlash imkoniyatini beradi va dars jarayonini jonli, qiziqarli qilib olib borishga yordam beradi. Raximov (2021) fikriga ko'ra, “aql hujumi” darsda o'quvchilarni mustaqil fikr yuritishga o'rgatadi, ularning muammolarni aniqlash va yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunda o'quvchilar o'zlariga mos yechimlarni o'zlari ishlab chiqishadi va ular uchun javobgarlikni his qilishadi.

O'quv jarayonida raqamli texnologiyalarni qo'llashning samarasi

Raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonini tashkil qilish o'quvchilarga keng imkoniyatlar yaratadi. Ziyoev (2021) ta'kidlaganidek, elektron darsliklar, video darslar, va interaktiv sinovlardan foydalanish o'quvchilarni mavzularni mustaqil o'rganishga undaydi va bilim olish jarayonini qulaylashtiradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilar jahon bilim resurslariga ega bo'ladi va o'z bilim doiralarini kengaytiradi.

Innovatsion texnologiyalarning ta'lim sifatiga ta'siri

Hasanov (2022) fikricha, innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Bunda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro munosabatlar mustahkamlanadi, o'quvchilar o'qituvchi bilan birgalikda bilim olish jarayonida faol ishtirok etishadi. Interfaol texnologiyalar dars jarayonida o'quvchilarni o'z fikrini bayon qilishga undaydi, bu esa ularning nutq madaniyatini va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Tadqiqotga asoslangan o'qitish texnologiyasi

Tadqiqotga asoslangan o'qitish texnologiyasi o'quvchilarning ilmiy izlanishlarga qiziqishini oshiradi va ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Murodova (2019) ta'kidlashicha, bu texnologiya o'quvchilarga amaliy tadqiqotlar orqali mavzuni o'zlashtirishga imkon beradi. Ular ilmiy izlanishlar o'tkazish, ma'lumot to'plash, tahlil qilish va o'z xulosalarini chiqarishga o'rganishadi. Bu usul o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va ularni o'qitish jarayoniga yanada chuqurroq jalb etadi.

Xulosa: Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida darslarni tashkil qilish o'quv jarayonini samarali, qiziqarli va o'quvchilarning ehtiyojlariga mos bo'lishiga yordam beradi. Shaxsiylashtirilgan va ijodiy yondashuv asosida ta'lim berish o'quvchilarning bilim olish faolligini oshirish bilan birga, ularning mustaqil o'rganish malakalarini ham shakllantiradi va ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirov, I. "Ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari." Toshkent, 2020.
2. Raximov, Sh. "Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti." Samarqand, 2021.
3. Murodova, O. "Interfaol usullarning ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati." Farg'ona, 2019.
4. Ahmedov, D. "O'quv jarayonida AKTdan samarali foydalanish usullari." Buxoro, 2022.
5. Ziyoev, B. "Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish." Namangan, 2021.
6. Karimova, R. "Innovatsion o'qitish usullarining zamonaviy yo'nalishlari." Andijon, 2020.
7. Vahobov, F. "Interfaol o'quv jarayoni: Nazariya va amaliyot." Toshkent, 2018.
8. Hasanov, S. "Pedagogik texnologiyalar va ta'lim sifatini oshirish." Samarqand, 2022.
9. Yusupov, H. "Innovatsion ta'limning nazariy asoslari." Farg'ona, 2019.
10. Khalilova, M. "XXI asr ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'rni." Qarshi, 2020.
11. Rashidov, A. "Ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar." Toshkent, 2017.
12. Ismoilov, B. "O'quv jarayonini samarali tashkil qilishda interfaol usullarning ahamiyati." Buxoro, 2021.